

ČESKÁ TECHNICKÁ NORMA

ICS 01.040.49; 49.020

Květen

2005

Letectví a kosmonautika - Terminologie	ČSN 31 0001
--	-------------

Aerospace - Terminology

Aérospatiale - Terminologie

Luft- und Raumfahrt - Terminologie

Nahrazení předchozích norem

Touto normou se nahrazuje ČSN 31 0001 z 1969-12-22.

© Český normalizační institut, 2005

67955

Podle zákona č. 22/1997 Sb. smějí být české technické normy rozmnožovány a rozšiřovány jen se souhlasem Českého normalizačního institutu.

Strana 2

Obsah

Strana

Předmluva

..... 5

1   Předmět

normy

.....
.. 7

2 Normativní
odkazy

..... 7

3 Letectví
všeobecně

..... 8

3.1 Rozdělení
letadel

.....
8

3.2 Letecká doprava a letecké
práce..... 17

3.3 Letecký
personál

.....
23

3.4 Letecké
právo

.....
.. 28

3.5 Letecké úřady
a korporace.....

30

3.6 Letecký
sport

.....
.... 32

3.7 Letecké a raketové
modelářství..... 35

3.8
Rekordy

.....
..... 36

3.9 Hmotnosti
letadla

..... 37

3.10 Certifikace letecké
techniky..... 39

3.11

Logistika

..... 54

4 Aerodynamika a mechanika

letu..... 102

4.1

Všeobecně

..... 102

4.2 Charakteristiky letadla

a prostředí..... 105

4.3 Kinematické

veličiny

..... 107

4.4

Aerodynamika

.....
113

4.5 Druhy

letu

..... 136

4.6 Letové výkony

letadla.....

144

4.7 Letové vlastnosti - stabilita

letu..... 149

4.8 Letové vlastnosti - říditelnost

letu..... 154

4.9 Měření za

letu

.....
157

5

Pevnost

..... 160

5.1

Všeobecně

.....

..... 160

5.2 Statická pevnost a zkoušky statické
pevnosti..... 163

5.3 Únavová pevnost a únavový
život..... 166

5.4
Aeroelasticita

.....
. 179

6 Konstrukce
letadel..... 196

6.1 Drak
letadla

.....
... 196

6.2 Nosné plochy a nosné
rotory..... 201

6.3
Trup

.....
..... 218

6.4 Prostředky stability
a říditelnosti..... 222

6.5 Soustavy řízení
letadla.....
225

6.6 Vzletová a přistávací
zařízení..... 230

7 Letadlové pohonné
jednotky..... 240

7.1
Všeobecně

.....
..... 240

7.2 Letadlové pístové
motory..... 250

7.3 Letadlové turbínové
motory..... 253

7.4	Příslušenství letadlových motorů.....	264
7.5	Motorové kryty a lože.....	275
8	Letadlové vrtule.....	276
8.1	Typy vrtulí.....	276
8.2	Konstrukční části.....	278
8.3	Teoretické a výpočtové pojmy.....	279
8.4	Pomocná zařízení.....	287
8.5	Pracovní režimy.....	287
9	Vybavení letadel.....	289
9.1	Letecké palubní přístroje.....	289
9.2	Vybavení pro výcvik leteckého personálu.....	310
9.3	Pomocné pohony.....	311

9.4	Elektrická výstroj	.....	
		315	
9.5	Rádiové vybavení	.....	
		322	
9.6	Topení, klimatizace a odmrazování.....		324
10	Záchranná zařízení	.....	327
10.1	Základní pojmy	.....	
		327	
10.2	Konstrukční části	.....	
		328	
10.3	Druhy padáků	.....	
		331	
10.4	Záchranné čluny a vesty.....		
		333	
10.5	Speciální záchranná zařízení.....		333
11	Vzducholodi a balony	.....	334
11.1	Všeobecně	.....	
		.....	334
11.2	Rozdělení vzducholodí a balonů.....		334
11.3	Konstrukční části		

.....	335
12	
Letiště	
.....	
.....	339
12.1	
Všeobecně	
.....	
.....	339
12.2	
Omezení a odstranění překážek.....	344
12.3	
Fyzikální vlastnosti letiště».....	345
12.4	
Vrtulníková letiště	
.....	
346	
12.5	
Vizuální navigační prostředky.....	349
13	
Pozemní elektronická zabezpečovací zařízení.....	356
13.1	
Všeobecně	
.....	
.....	356
13.2	
Radionavigační zařízení a systémy pro krátké vzdálenosti.....	358
13.3	
Radionavigační zařízení a systémy pro konečné přiblížení a přistání.....	364
13.4	
Radionavigační zařízení a systémy pro velké vzdálenosti.....	368
13.5	
Letecká telekomunikační zařízení a systémy.....	372
13.6	
Přehledovací zařízení a systémy.....	374
13.7	
Systémy a zařízení pro zabezpečování a řízení letového provozu.....	383

14	Letecký provoz	388
14.1	Provádění letů	388
14.2	Letové provozní služby	399

Strana 4

Strana

14.3	Letecké služby	407
14.4	Navigace	411
15	Letecká meteorologie	430
15.1	Všeobecně	430
15.2	Synoptická meteorologie	437
15.3	Oblaky	439
15.4	Vlhkost, srážky, námraza	441
15.5		

Dohlednost

.....
... 443

15.6

Proudění

..... 444

15.7

Přístroje

..... 446

15.8 Mezinárodní systémy

a centra..... 447

16 Kosmonautika a raketová

technika..... 449

16.1 Nebeská mechanika,

astrodynamika..... 449

16.2 Umělá kosmická tělesa a jejich systémy, výzkum

vesmíru..... 463

16.3 Pohonné systémy, nosné prostředky,

kosmodromy..... 476

17 Letecké

lékařství

.....
488

18 Český abecední

rejstřík.....

494

19 Anglický abecední

rejstřík..... 617

20

Bibliografie

.....
..... 750

Příloha

A (informativní) Obrázky

..... 752

Předmluva

Změny proti předchozí normě

Všechny termíny a definice předchozí normy byly aktualizovány. Byly doplněny nové termíny a k nim příslušné definice. Byly vypuštěny slovenské ekvivalenty termínů a byly doplněny anglické ekvivalenty termínů. Některé kapitoly byly nově rozčleněny, případně doplněny. Byl podstatně rozšířen počet obrázků. Podklady pro toto rozšíření byly čerpány hlavně z publikací [16], [17] a [18].

Pravopis je upraven tak, aby byl v souladu s vydáním Pravidel českého pravopisu z roku 1993 a Dodatkem, který tvoří jejich nedílnou součást [11]. V souladu s nimi je upraveno i psaní velkých písmen na rozdíl od zvyklostí používaných v publikacích leteckých předpisů, ve kterých se zpravidla názvy dokumentů označují počátečním velkým písmenem. Prakticky byly použity publikace [12] a [13] a pravopisná poznámka v úvodní části těchto publikací.

Obdobné mezinárodní normy

ISO 1151-6:1982 Terms and symbols for flight dynamics - Part 6: Aircraft geometry
(*Termíny a značky pro dynamiku letu - Část 6: Geometrie letadel*)

ISO 5843-1:1985 Aerospace construction - List of equivalent terms - Part 1: Aerospace electrical equipment
(*Konstrukce v letectví a kosmonautice - Seznam ekvivalentních termínů - Část 1: Elektrické vybavení letadel*)

ISO 5843-2:1990 Aerospace - List of equivalent terms - Part 2: Aerospace rivets
(*Letectví a kosmonautika - Seznam ekvivalentních termínů - Část 2: Nýty pro letectví a kosmonautiku*)

ISO 5843-3:1997 Aerospace - List of equivalent terms - Part 3: Aerospace bolts and nuts
(*Letectví a kosmonautika - Seznam ekvivalentních termínů - Část 3: Šrouby a matice pro letectví a kosmonautiku*)

ISO 5843-4:1990 Aerospace - List of equivalent terms - Part 4: Flight dynamics
(*Letectví a kosmonautika - Seznam ekvivalentních termínů - Část 4: Dynamika letu*)

ISO 5843-5:1990 Aerospace - List of equivalent terms - Part 5: Environmental and operating conditions for aircraft equipment
(*Letectví a kosmonautika - Seznam ekvivalentních termínů - Část 5: Podmínky prostředí a provozu pro vybavení letadel*)

ISO 5843-6:1985 Aerospace - List of equivalent terms - Part 6: Standard atmosphere
(*Letectví a kosmonautika - Seznam ekvivalentních termínů - Část 6: Standardní atmosféra*)

ISO 5843-8:1988 Aerospace - List of equivalent terms - Part 8: Aircraft reliability
(*Letectví a kosmonautika - Seznam ekvivalentních termínů - Část 8: Bezporuchovost letadel*)

ISO 5843-9:1988 Aerospace - List of equivalent terms - Part 9: Aircraft
(*Letectví a kosmonautika - Seznam ekvivalentních termínů - Část 9: Letadla*)

ISO 5843-10:1988 Aerospace - List of equivalent terms - Part 10: Aircraft structure
(*Letectví a kosmonautika - Seznam ekvivalentních termínů - Část 10: Konstrukce letadel*)

ISO 8625-1:1993 Aerospace - Fluid systems - Vocabulary - Part 1: General terms and definitions related to pressure

(Letectví a kosmonautika - Kapalinové systémy - Slovník - Část 1: Všeobecné termíny a definice vztahující se k tlaku)

ISO 8625-2:1991 Aerospace - Fluid systems - Vocabulary - Part 2: General terms and definitions relating to flow

(Letectví a kosmonautika - Kapalinové systémy - Slovník - Část 2: Všeobecné termíny a definice vztahující se k proudění)

ISO 8625-3:1991 Aerospace - Fluid systems - Vocabulary - Part 3: General terms and definitions relating to temperature

(Letectví a kosmonautika - Kapalinové systémy - Slovník - Část 3: Všeobecné termíny a definice vztahující se k teplotě)

ISO 8815:1994 Aircraft - Electrical cables and cable harnesses - Vocabulary

(Letadla - Elektrické kabely a kabelové svazky - Slovník)

Strana 6

Porovnání s mezinárodní normou

Obsah normy je v porovnání s uvedenými oborově specializovanými i mezinárodními normami komplexnější, zahrnuje prakticky všechny technické a vědní oblasti zastoupené v konstrukci a provozu letadel. Oproti seznamům ekvivalentních termínů obsaženým v převážné většině výše uvedených mezinárodních norem obsahuje tato norma navíc definice termínů. Ve srovnání se čtyřjazyčnými seznamy (termíny uvedeny anglicky, francouzsky, německy, rusky) jsou termíny v této normě uvedeny pouze v češtině a angličtině.

V porovnání s výše uvedenými slovníkovými mezinárodními normami je zpracování problematiky terminologie letectví a kosmonautiky touto normou komplexnější, ale méně podrobné.

Související ČSN

ČSN 09 0022:1973 Spalovací motory - Názvosloví pístových spalovacích motorů - Druhy motorů

ČSN 10 5010:1986 Názvosloví kompresorů

ČSN 11 0015:1994 Součásti strojních čerpadel - Terminologie

ČSN 34 5123:1978 Kabelářské názvoslovie

Vypracování normy

Zpracovatel: Výzkumný a zkušební letecký ústav, a.s. Praha, IČ 010669, Ing. Milan Merkl, CSc.

Pracovník Českého normalizačního institutu: Ing. Jana Čížková

Strana 7

---

1 Předmět normy

Tato norma stanovuje termíny a jejich definice z oboru letectví a kosmonautika, používané v technické praxi, v odborné literatuře, v učebnicích a v technické dokumentaci. Ke všem termínům uvádí ekvivalentní termíny v anglickém jazyce.

V příloze A jsou pro informaci uvedeny k řadě definic obrázky.

Účelem této normy je odstranit různost termínů používaných pro označení týchž pojmů a nahradit je termíny jednotnými. Norma dále sleduje používání správných termínů a vymýcení termínů chybných a termínů nesprávně tvořených.

Norma neobsahuje termíny, které se sice v letectví používají, ale prvotně jsou již uvedeny v terminologických normách jiných oborů, např. elektrotechnice, elektronice, hydraulice, atd. Pokud byly takové termíny zahrnuty, jsou doplněny odkazem na původní normu.

Každý z termínů uvedených v normě je nutno chápat v kontextu vztahů v určité oblasti, v níž je zařazen a definován. Termíny stejného znění mohou být různě definovány v odlišných souvislostech problematiky, do jejíhož systému jsou zařazeny.

-- Vynechaný text --